reveal Himself." An angel of the Lord called to Abraham a second time from heaven, and said, "By Myself have I sworn, says the Lord, because you have done this and have not withheld your son, your only son, I will greatly bless you and make your descendants as numerous as the stars in heaven and as the sand on the seashore; and your descendants shall inherit the gates of their enemies. And all the nations of the earth shall bless themselves by your descendants, because you have obeyed My voice." Abraham together to Beer-Sheva; and Abraham lived in Beer-Sheva.

On a day when Tachnun is not said, the following paragraph is omitted.

and compassion, and deal with us leniently. In Your great goodness, let Your fierce anger attribute of stern justice. Act towards us, Lord our God, with the attributes of kindness compassion suppress Your wrath against us; and may Your mercy prevail over Your compassion for his only son to do Your will with his whole heart, so may Your covenant with Jacob; also My covenant with Isaac, and also My covenant with Abraham turn away from Your people, from Your city, from Your land, and from Your heritage said: The Lord your God will return your exiles and have compassion upon you, and will will remember in their favor the covenant with their ancestors, whom I took out of the them and annul My covenant with them; for I am the Lord their God. 3 And it is said: I are in the land of their enemies, I will not abhor them nor spurn them so as to destroy will I remember; and I will remember the land. And it is said: Yet, even then, when they through Moses Your servant in Your glorious Name, as it is said I will remember My Fulfill for us, Lord our God, the promise which You have made to us in Your Torah again gather you from all the nations where the Lord your God has scattered you. Even if land of Egypt, before the eyes of the nations, to be their God; I am the Lord And it is gracious to us, for we put our hope in You; be our strength every morning, our salvation good to you and increase your numbers above your forefathers. And it is said: Lord, be you into the land which your forefathers inherited and you shall inherit it, and He will do your dispersed will be at the furthermost parts of the world, from there the Lord your presence saved them; in His love and in His pity He redeemed them, and bore them and delivered from it.7 And it is said: In all their affliction He is afflicted, and the angel of His also in time of distress.6 And it is said: It is a time of trouble for Jacob, but he shall be God will gather you, and from there He will fetch you. And the Lord your God will bring to Jacob, kindness to Abraham, which You have sworn to our fathers from the days of our iniquities; and You will cast all their sins into the depth of the sea. Show faithfulness forever, for He desires [to do] kindness. He will again show us mercy, He will suppress carried them forever. And it is said. Who is a God like You, who pardons iniquity and forgives transgression for the remnant of His heritage? He does not maintain His wrath Sovereign of the universe! Just as Abraham our father suppressed his 6

1. Genesis 22:1-19. 2. Leviticus 26:42. 3. Ibid. 26:44. 4. Ibid. 26:45. 5. Deuteronomy 30:3-5. 6. Isaiah 33:2. 7. Jeremiah 30:7. 8. Isaiah 63:9.

יאָבֶר הַיוֹם בְּרֵר יִי יִרְאָה ׁ נַיּקְרָא מִלְאַך יִי אֶלְאַר יִי יִרְאָה ׁ נַיִּקְרָא מִלְאַר יִי אֶלְאַר יִי יִרְאָה ׁ נַיִּקְרָא מִלְאַר יִי אֶלְאַר יִי יִרְאָה וֹיִשְׁרִי אָבְרָהְם אָל בִּיְרָהְם אָל בִּירִי בִי נְשִׁבְּעִתִּי נְאָם יִי בִּירְי יִרְאָר אָבְרָהְם אָל נִייִם בּירִי יִרְבָּר אָבְרִין יִייִבְּעְרְ בִּיִים בְּרָבְייִ יִיִבְּבְּרְ אָבְירִי בִּיִבְּים בְּרָבְייִ בִּייִם בְּרָרְיִם אָלְיִרְ בִּיִים בְּרָרְיִי אָבְע בִּיִבְייִ בִּייִם אָבְרָים בִּיוֹ יִרְבְּים בְּרִיי יִרְבָּר אָבְרִיי יִיִבְּים בְּרִיי יִרְבְּי אָבְירִים בּירִי יִרְבָּים בּירִי יִרְבְּי אָבְרִיי בִּיים בּירִי יִייִם בּירִי יִרְבָּי אָבְרִיים בּירִי יִרְבְּי בְּיִי יִבְּבְּי בְּיִי בְּבְּיִי בְּיִבְיים בּירִים בְּרִיי יִרְבְּי אָבְּייִים בּירִיי יִרְבְּי אָבְרִיים בּירִים בּירִיי יִרְבְּי אָבְייִים בְּיִבְיים בּירִיי בְּיִבְּיים בּילִיים בְּיִבְּיי בְּיִיים בּילִיים בּייִים בְּיִבְּיים בּייִים בּילִיים בּייִּים בְּיבְּיים בְּיבְּיים בְּיִבְּיִים בְּיבְּיים בְּיִבְּיים בְּיִבְּים בְּיִבְּיים בְּיבְּים בְּיִבְּיִים בְּיִבְּיִים בְּיִים בְּיִבְּיִים בְּיִים בְּיִבְּיִים בְּיִים בְּיִבְּים בְּיִים בְּיבְּים בְּיבְּים בְּיִים בְּיבְּים בְּיִים בְּיבְּים בְּיִבְיים בּיוּבְים בְּיִים בּיוֹבְּים בְּיבְיים בּיוֹים בּיוֹים בְּיִבְּים בְּיִים בְּיִים בְּיִים בְּיִבְּים בְּיבְים בְּיִים בְּיִים בְּיבְּים בְּיִים בְּיִים בְּיִים בְּיִבְּים בְּיִים בְּיבְּבְּים בְּיִים בְּיִים בְּיבְּים בְּיִים בְּיִים בְּיִים בְּיִים בְּיִים בְּיבְּים בְּיִים בְּיִים בְּיבְּים בְּיִים בְּיִים בְּיִים בְּיִים בְּיִים בְּיבְּים בְּיִים בְּיִים בְּייִים בְּיִים בְּיִים בְּיים בְּיִים בְּיִים בְּיִים בְּיִים בְּיִים בְּיִים בְּיִים בְּיִים בְּיִים בְּיים בְּיִים בְּיִים בְּיים בְּיוֹים בְּיִים בְּיבְים בְּיבְיים בְּבְיים בְּיבְּבְּבְיים בְּיבְים בְּיבְיים בְּיוֹים בְּיבְיים ב

רבונו של שלם. במו שבירה ביינו את ביינו מעל בן יחרו לאשות ביינו היינור ביינו של שלם. במו שביינו אותר ביינו מעל בן יחרו לאשות ביינו את ביינו של שלם. במו שביינו ביינור ביינור בלבר שביינו את ביינור ביינור בלבר שביינור וביינור ביינור ביי

P

תוא א) ולא כיומב: ב) שב פר: כ) שם פת: ר) דבים לי נדת ח) שמיהליג ב: ו) יימיהלי :: קרם מיםינ פיםי

ware 1 And it is said: I will bring them to My holy mountain and make them rejoice in My house of prayer; their burnt-offerings and their sacrifices shall be favorably accepted pupon My altar, for My house shall be called a house of prayer for all the nations.²

לעולם A man should forever be God-fearing in the innermost recesses of his heart, acknowledge the truth, and speak the truth in his heart. Let him rise early and say:

drop from a bucket; considered no more than dust upon the and the days of their lives are vanity before You. The predevoid of intelligence? For most of their deeds are naught, as if without knowledge, and the men of understanding as it the men of renown as though they had never been, the wise fathers? Are not all the mighty men as nothing before You What can we say to You, Lord our God and God of our righteousness? What is our strength? What is our might? is our life? What is our kindness? What is our but because of Your abounding mercies. What are we? What righteousness that we present our supplications before You, except the pure soul which is destined to give an accounting eminence of man over beast is naught, for all is vanity3 scales! Behold, the isles are like the flying dust.4 nothing before You, as it is written: The nations are as a before the Throne of Your Glory. All the nations are as רבון Master of all worlds! It is not because of our own

Covenant, the children of Abraham Your beloved, to whom You swore on Mount Moriah; the descendants of Isaac, his only son who was bound upon the altar; the community of Jacob, Your first-born, whose name You called Israel and Yeshurun because of Your love for him and Your delight in nim.

Micah 7:18-20. 2. Isaiah 56:7. 3. Ecclesiastes 3:19. 4. Isaiah 40:15. 5. Genesis 22:16-18. 6. Ibid. 22:1-13. V. Exodus 4:22. Genesis Rabbah 63:8. Rashi, Genesis 25:26. 8. Genesis 35:10. 9. V. Isaiah 44:2. Deuteronomy 3:5.26. Ramban, Deuteronomy 7:12.

ודובר אמת בלבבו וישפם ויאמר: קולים יהא אָרם ירא שָׁמִים בּמְהֶר, וּמוֹדָר עַל דְאֵמֶת. קוֹנְיוֹהָם לְרָאוֹ עַל מִוּבָּהִי, כּי בִּיתִי בִּית הַפּּלָהי, יַפְּרָא לְכָל הָעַבָּים: מָדָם וְנָאָבָר וֹהָבִיאַוֹיִים אֶל הַר בְּלְבבוֹ וישפּטְהִים בְּבִית הַפּּלְהִי, עַל דְאָמֶת.

יובר אָמֶה בּלְבֶבוֹ וְשִבֶּם וְאַמֵּר : אֲבְרֵבוֹ וְשִבּם וְאַמֵר : אֲבְרֵבוֹ וְשִבּם וְאַמֵר : אֲבִרְבוֹ אָבְרֵבוֹ וְשִבּם וְאַבֵּרוֹ אַבְרְבוֹינִנּ אַבְּרֵבוֹ וְשִבּם וְאַבֵּרוֹ אַבּרְבוֹינִנּ לְפָנֵוְךְּ כִּי עַל רַחְמֵּרְנּ מָה בְּתִרְבוֹנִי לְפָנֵוְךְּ כִּי עַל רַחְמֵּרְנִ מָּה בַּתְּבִּינִנְינִ לְפָבוֹן בְּיבִים בּבְרִי הַשְּבֵּרְ וְשִבְּים בּבְרִי הַשְּבֵּרְ וְשִבְּים בּבְרִי הַשְּבֵּרְ וְשִבּים בּבְרִי הַשְּבֵּרְ וְמִיבְּרִבוֹינִים בַּבְּרְ הִשְּבֵּר, וְמִרְבוֹרִים בְּאָרְ הְשִבְּרֹ הִשְּבֵּר, וְמִיתְרֵבוֹ הַבְּיִבְיוֹ בְּבִּינִים בּבְרִי הַשְּבֵּר, וְמִיתְרֵבוֹ הַבְּּצְּיוֹךְ מְאַבְּרְ וְמִיבְּרִ אָּבְירִ הְישִבּרְ בְּבְּרְ הִשְּבֵּר, וְמִיבְּרִ הְשִּבְּרְ אָבְירִ הְשְּבֵּרְ הִשְּבְּר הְבִּיבְרְ הִשְּבֵּרְ הִשְּבֵּרְ הִבְּיבְרְ הִישְׁבִּרְ הִישְׁבִּרְ הִישְׁבִּרְ הִישְׁבִּרְ הִישְׁבִּרְ מָצְּיִבְּרְ הִישְׁבִּרְ מִבְּרְ הִישְׁבִּרְ מִבְּרְ הִבְּבְּר מִבְּיבְּרְ מִבְּיבְּרְ מִבְּיבִין מִבּין בְּבִירְ מִבְּרְ מִבְּיבְר מִבְּיבְר מִבְּיבְר מִבְּיבְר מִבְּיבְר מִבְּיבְר מִבְּרְ מִבְּיבְר מִבְּיבְר מִבְּר מִבְּיבְר מִבְּיבְר מִבְּיבְר מִבְּיבְר מִבְּיבְר מִבְּיבְר מִבְּיבְר מִבְּיבְר מִבְּיבְר מִבְּיבוֹ מְבִיבְר מִבּיבְ מִבְּיבוֹ בְּבִיר מִבְּיבוֹ מְבִיבְר מִבְּיבוֹ מְבִיבְּר מְבִּיבוֹ מְבִיבְּר מִבְּיבוֹ מְבִיבְּיבּי וְבִּבּבּי וְבִּבּבּי וְבִּבּבּי וְבִיבּבּם וּבְּבּי וְבִיבּבּים הְבִּיר מְבְּיבְּיוֹ בְּבִיבְּבוֹ וְבְּבָּבְּיוֹ מְבְּבּיוֹ וְשְבָּבּם וְבְּבּבּיוֹ בְּיבְּבּיוֹ מְיבְּבּים בְּבְּבוֹי בְּבְּיבְּבוֹי וְישְבּם וְבִּבְּבוֹי בְּבְיבְּבוּי בְּבִיים בְּבְּבוֹי בְּבְּבוֹי בְּבְיבוֹים בְּבְּר מְבְיבְּבּיוֹ נְבְּבּבוּ וְבְּבּבּיוֹ בְּבְּבוֹי בְּבְּבוֹי בְּבְּבוּים בְּבְּבוֹי מְבְּבּיוֹ בְּבְּבוֹי בְּבְיוֹבְיבּים בְּבְּבוֹי בְּבְּבוּיוֹים בְּבְּבוֹי בְּבְּבוּבּים בְּבְּבוֹי בְּבְּיבוּ בְּבְּבוּבּיוֹ בְּיבְּבוֹי בְּבְּבוּים בְּבְּבוֹי בְּבְּיבְּים בְּבְּבוֹים בְּבְּבוֹי בְּבְּיבְּים בְּבְּבוּים בְּבְּבוֹי בְּבְיוּבְבְּים בְּבְּבוּים בְּבְּיוֹ בְבְּיוֹבְיוּ בְּיבְּבְּים בְּבְּיוֹבְיוֹ בְּבְּבְּבוֹי בְּבְּיוֹ בְּבְּיבּים בְּבְּבּיוֹ בְּבְּבְיבְּבְיוֹבְיבּיוּ בְּבְּבְּבְּבְּבְּיוֹ בְּבְּיבְיבְּבְּבְיוֹבְיב

אָבָל אַנְדְנוּ עַמָּךְ בְּנֵי בְּרִיתֶּךְּ בְּנֵי אַבְרָדָם אַרַבְּרָ אָנָעֶלְר על נְבֵּי רַמִּוֹבְּחָ ; עָרַת יַעַלְּר בְּנָּךְ שָׁנָעֶלְר על נְבֵּי רַמִּוֹבְּחַ ; עָרַת יַעַלְר בְּנָּךְ בְּנֹינֶרְךְּ שָׁבַּאַרְבְּתְּךְ שָׁאָרְבְּתְ אוֹתוֹ וּכִישִׁמְחָהְךּ שֶׁשְּׂכְחְהָּ בּוֹ לְרָאַרְ אָרְ הַמִּוֹבְּחַ ; עָרַת יַעַלְר בְּנָּךְ בּוֹ לְרָאַרְ אָרְ הַמִּי הַשְׁמוֹ יִשְׁרָאֵר וּיִשְׁרוּן:

לפיכן

רו"א א) ישעיה נ"ו ז: ב) תרא"ר פרק כ"א,עד אפר ח": ג) קרלהגל יפוד) ישעיה פ"עו:

proclaimed King. And after all things shall cease to proclaimed King. And after all things shall cease to ce, the Awesome One will reign alone. He was, He is, and He shall be in glory. He is one, and there is no other to compare to Him, to consort with Him. Without beginning, without end, power and dominion belong to Him. He is my God and my ever-living Redeemer, the strength of my lot in time of distress. He is my banner and my refuge, my portion on the day I call. Into His hand I entrust my spirit, when I sleep and when I wake. And with my soul, my body too, the Lord is with me, I shall not fear.

On a day when Tachnun is not said,1 the following paragraph is omitted.

שלהינו Our God and God of our fathers, remember us favorably before You, and be mindful of us for deliverance and mercy from the primeval, most supernal heavens. Remember in our behalf, Lord our God, the love of the Patriarchs, Abraham, Isaac and Israel Your servants, and the Covenant, the lovingkindness and the vow which You have sworn to Abraham our father on Mount Moriah; and the akedah, the binding of his son Isaac upon the altar, as it is written in Your Torah:

יהף And it was after these events, that God tested Abraham, and said to him, "Abraham," and he answered, "Here I am." And He said, "Take

ציום שלין אומרים תחנון אין אומרים זה:

בנו על נבי המובה. בפרוב בחרתה שעבר את ואחת אַלְשָׁנִי אָבָרְהָם אָבְינוּ בְּבַר הַמִּירִיה וְאָת הַעְּכַּוְר שָׁעָבּר אָת וּאָחְלֵ אַבְרָהָם וֹצְוָתְ וִשְּׂרָאֵל עָבְנֵיךְ וְאָת הַבְּרִת וְאָת הַתְּכֵּר שָׁמִיעְה הָהַמִים מִשְּׁמִי שְׁבִי קָנִם וּוְּכָר לְנוּ וְיָאֶת הַהָּבְרוּנוּ אַהְבַּת הַפּּוְרַמוֹנִם אָלְהָנוּ וֹאִלְהִי אָבוֹתִינוּ וְלָבְנִוּ בִּוֹנְבְּיוֹ מוֹב לְפָנֵיךְ וּשְּׁכְּוֹנוּ בִּפְּּקְרַת יְשוֹעָה

נוֹאטֶר אַלְיג אַבְרָהֶם וְיָאֵלֶּה הַנְּיִי וְיָאמֶר הַבְּּבְרִים הַאָּלֶה וְרָאֵלְהִים נְּסְּה אֶת אַבְּרָהָם

sanctifies (On Shabbat: the Shabbat and) Israel and the Day of forever. Blessed are You Lord, King over all the earth, who Remembrance.

[except on Shabbat]. In the silent [as well as in the repetition of the] Amidah, the shofar is sounded here

TEKIAH SHEVARIM-TERUAH TEKIAH TEKIAH SHEVARIM TEKIAH TEKIAH TERUAH TEKIAH

and recall all that was created in days of yore. Before You are creation], and no creature is hidden from You. All is from Your sight. You remember the entire work [of the beginning of creation; for there is no forgetting before revealed all the hidden things and the myriad secrets from observes and looks to the end of all generations. For You revealed and known before You, Lord our God, who this known from the beginning [of creation], and from aforetime You revealed it. This is the day which is the shall be recalled, that the numerous deeds and myriads of bring the set time of remembrance that every soul and being the Throne of Your Glory, nor is there anything concealed creatures without limit shall be remembered. You have made beginning of Your work, a remembrance of the first day; indeed, it is a decree for Israel, a [day of] judgment for the creatures are brought to mind, to remember them for life or peace, which for famine and which for plenty; and on it, pronounced on [this day]: which for war and which for God of Jacob. 1 Concerning countries, [judgment] is for death. Who is not recalled on this day? For the and the motives for the acts of a man. Happy is the of a mortal, the thoughts of a person and his schemes man's deed and his task, the actions and movements remembrance of every created being comes before You fast to You. For those who seek You will not stumble man who does not forget You, the son of man who holds forever, nor will anyone who places his trust in You אתה You remember the deeds [performed] in the world

> לארי בּרון: לערי בּרון: אַנִּיר וְיִי מִלְבָּךְ עַל בְּלֵּ דְאָרֵץ מְלַבְּוֹים לְעֵרִי בָּרוּךְ: מוסף לראש השנה

ותנקנין נם בלחש תשרות תשות תורוך

לפור נולו לל העלמות, והמון נסתרות אַרָר זוֹבֵר בּוּצִישֵּׁה עוֹלָם, וּפּוֹבֵּך בָּל וְצוּבֵי בֶּוְדֶם. וֹמִיםְעָלֵי, וֹנִים כָּלְ וֹנְיִצְיּוֹרְ לְאַ נִּלְּוֹדֶרְ נִמְּלֵּרְ נִימְּלֵּרְ עִינְּלֵּדְ. אֲמָיב יִוּכֵּר אָנְיֵּבְּ מִנְּלֵּדְ. אַמָּר יִוּכֵּר אָנְיֵּבְּ מִנְּלֵּדְ. אַמָּר יִוּכֵּר אָנְיֵּבְּ ישְׁמִבְּרֵאשִׁית, פּי אֵין שִׁנְרְוּה לְפְנֵי נְסֵּא בְּרֵוּדֶךְ, בְּלוּי וְיָרְוּעַ לְּפְנֵוְךְ יֵיְ אֱלֹהֵינוּ עוֹפֶּה וּטִבִּיט עַר סוף ישקב. ועל המרינות בו יאמר איז להרב, ישקב. ועל המרינות בו יאמר לשבע, ובריות ראשון. כי חקלישראל הוא משפט לאלהי אותה נלות זה היום תחלת מעשור זברון ליום וְנְפֵּשׁ, לְהִוֹבֶר מִּשְשִׁים רַבִּים, וְהַמוֹן בְּרִיּוֹת לְאֵין אישופקרתו, ועלילות מצערי גבר מחשבות איש שלא ישבחר וצרי מעללי איש. אשרי איש שלא ישבחר ובן אדם יתאמין בך, כי איש שלא ישבחר ובן אדם יתאמין בך, כי לוגדה בעלים, מנאשת ביאר הודעף, ימקפנים בֿין ביינות, פּי הָביא ווספֿין לווספֿין בי הָבילר בּל הִים בְרַיִּם הַיָּר, כּי זֶבֶר כְּלְ הַיְצוּר לְפְנֶןךְ בָּא מְעִישֵׁר בו יפָּלֵרוּ לְרַוֹּהַלָּם: לְרַוֹּהַ וְלְפָּוֹת. מו לא נפלר

be put to shame eternally. For the remembrance of all [Your] them all. And You also remembered Noach with love, and works comes before You, and You examine the deeds of descendants as numerous as the dust of the earth, and his remembrance came before You, Lord our God, to make his flesh because of the wickedness of their deeds. Therefore his when You brought the waters of the Flood to destroy all were mindful of him with a promise of salvation and mercy, offspring as the sand of the sea; as it is written in Your cattle that were with him in the ark, and God caused a wind Torah: God remembered Noach and all the beasts and all the

will I remember; and I will remember the land.3/And in Your covenant with Isaac, and also My covenant with Abraham remembrance of His wonders; gracious and merciful is the holy Scriptures it is written thus: He has instituted a fear Him; He will remember His covenant forever. 5 And it is Lord.4 And it is stated: He has provided food to those who stated: He remembered for them His covenant and He written as follows: Go and call out in the ears [of relented, in keeping with His abounding kindness.6 Lord, I remember for you the devotion of your the inhabitants] of Jerusalem, saying: Thus said the אתל And by Your servants, the Prophets, it is

youth, the love of your bridal days, as you went

ינצטר מור ברול היינור ביינור לב ביווסים לבי כי זכר כל במעשים לפגוד באי ואתר רוביש מעשר כלם. וגם את גד לְפָּנֵוְךְ יֵיְ צֵּלְהֵוְנֵי לְהַרְבּוֹת זֵרְעוֹ בְּעַפְּרוֹת הָבֵּלְ בְּשֶׁר מִפָּנִי רוש מעלליהם. על בֹּן זְבְרוֹנוּ בְּאֵ וְרְהַמִים, בּהַבִּיאָךְ אֵת מִי הַמַּבּוּל, לְשֵׁחֵת כָּל בַּשֶּׁר מִפָּנִי רוש מעלליהם. על בֹּן זְבְרוֹנוּ בָא יאר אבר היתי אינר לנפלאריו רנון ורחום יי אינר וראר אינר לנפלאריו קרשר פתוע אינר וראר אינר לנפלאריו הנון ורחום יי אשר ארו בתבר ועבר אלרום רום על הארץ אַלונים אָר נְבִּי וְאֵר שְׁלְּ וְיִבְּיִר וְאֵר עְלְּ הַנְּבְּיְלְּוּ אָאָאָיו בְּוֹלְ נִיִם. כּבְּנוּנ בּנוּנְלֵינְיּ יאר ישכום ונאטר ווטרהי אר בריתי שכום בונו ארום ארונות אר ארונות אר און ביות ישט רטים ונאטר וישטע אלרים אר נאקרם. מים לעור ון "אנות העולותים" ללהש ירושלים לאטר ער אטר יי יוערתי לד מיסף לראש השנה בְּאַרֶּבְר וְלְרָתִי וֹתִּפְּלְוֹרֵוּ

stated: God heard their outcry, and God remembered His

is stated: [I will remember My covenant with Jacob; also My covenant with Abraham, with Isaac, and with Jacob.2 And it to pass over the earth and the waters were calmed.1 And it is

surely have compassion on him, says the Lord.3 Therefore My inner parts stir for him, I will whenever I speak of him I recall him even more? beloved son, is he not a precious child that covenant.2 And it is stated: Is Ephrayim not My and I will fulfill it for you as an everlasting [which I made] with you in the days of your youth And it is stated: I will remember My covenant after Me in the wilderness, in an uncultivated land.1 290

our God, the covenant, the kindness and the supernal heavens. Remember in our behalf, Lord deliverance and mercy from the primeval, most remember us with a favorable remembrance before compassion to do Your will with a perfect heart Mount Moriah; and let there appear before vow which You swore to Abraham our father on You, and be mindful of us with a decree of Isaac his son upon the altar and suppressed his from upon us, and in Your great goodness, let So may Your compassion suppress Your wrath אלהינו Our God and God of our fathers, from Your city, from Your land, and from Your You the akedah, when Abraham our father bound with their ancestors, whom I took out of the stated I will remember in their favor the covenant heritage. Fulfill, Lord our God, that which You Your fierce anger turn away from Your people have promised us in Your Torah through Moses land of Egypt before the eyes of the nations, Your servant in Your glorious Name, as it is

> אורי שמוער, שארץ לא זרוער. עולם, ונאמר הבן יקור לי אפרים עולם, ונאמר הבן יקור לי אפרים אם ילרשעשועים, כי מדי רברי כי ונצטר ווטרכי צני צל טרירי צירר יטר מיטרנו עוד, על בין דימו מעי לו, מוסף לראש השנה,

מל ובי המובות ולביש ההמיו למשות רצונוך בְּבוֹדֶן בְּאָמוּר | וֹזְכוֹנִי לְדֵים בְּנִית ראמונים וְרַיְנִים מִשְׁמֵוּ שְׁמֵי קְבֵּי קְרֶם.וּוְכָר לְנוּיֵי אֱלְהֵינוּ אֶר קפנוד, ופָּלְוְנִיּ בפַּלְרֵית ישְּׁעָר. הַבְּרִית וְאֵת הַהְטֶּר וְאֶת הִשְּׁטוֹעָה אֵשֶׁר נִשְּׁבְּעָהְ אלווינו ואלווי אנותינו יויבנו בונרון מונ בּלִבְנַ שְׁלֵם בּן יִרְבָּשׁ רַחְמֵּן־בְּאֵר בַעַּקְדְ מִעְלֵינֵנּ, אַבַּוְרֵה יִשְׁעַבִּךְ אַבְּרְרָם אָבְינוּ אָר וִצְּרָבּן בְּנוּ לאברנים אבינו בתר המריה. ותראה לפנוך ימאל אבומניםלמוביולים לנו "אקמנו את ביביר אָרִבְּטַּחְתֵּנוּ בָּתְּוֹנְתָּוֹךְ עַל זְבֵי משֶׁר עַבְּבֵּוֹךְ מְפִּי משר בנאמרי מבסם ממראסארים למני בינים ורסולך הנרול נשום הרואקר מעקר ומען רבם ארבטבו האם ביי

תו"א א) יחוקאל מז ם: בזירנית לאים: נזירקרא נו מה:

291 to be their God; I am the Lord.1 For You are He who remembers forever all forgotten things, and there is for his descendants. Blessed are You Lord, who Remember in mercy this day the binding of Isaac no forgetting before the Throne of Your Glory remembers the covenant.

[except on Shabbat]. In the silent [as well as in the repetition of the] Amidah, the shofar is sounded here

TEKIAH SHEVARIM—TERUAH TEKIAH TEKIAH SHEVARIM TEKIAH TEKIAH TERUAH TEKIAH

revealed Yourself to them in pure clouds. The glory to Your holy people to speak to them. From whole world also trembled before You, the beings the heavens You let them hear Your voice, and of creation were in awe of You, when You, our King, revealed Yourself upon Mount Sinai to teach and a heavy cloud on the mountain, and an morning dawned, there was thunder and lightning, in Your Torah: It was on the third day, as the shofar You appeared to them; as it is written from flames of fire; with thunder and lightning the majesty of Your voice and Your holy utterances Your people Torah and mitzvot. You let them hear people in the camp trembled.2 And it is stated: And exceedingly loud sound of the shofar; and all the You revealed Yourself to them, with the sound of אתה You revealed Yourself in Your cloud of

> רְבְּשִׁבְּחוֹת צִּהְר הוֹא מִעוֹלֶם, לְזוֹרְעוּ הַיּוֹם הַבְּשִׁבְּחוֹת צִּהָר הוֹא מִעוֹלֶם, וְצִין שִׁבְּחָה לרחת לרם לאלהם אני יין כי זוכר כל בְּרַחְמִים תִּוְּכוּר. בְּרוּךְ אֵבֶּר ", זוכֵר הַבְּרִית: ותיקין גם בלחש תשרית תשית תרית מוסף לראש השנה

מפניך. ובריות בראמית חורו ממך. מפניך ובריות בראמית חורו ממך. אש. בּקלות וברקים על הם נגלים. נולים בענן קבוון על עם המושבי מהור. גם העולם כלו הל השמעהם לולך, ונגלים עליהם קן שו לובו עלים מוזיקטים לעטון הונה ומצור. והשט עם אר ובקולשופן עביהם חופעה. בנחנע יר דינם משר שמחנה. ונמטר דיהי על הוהי וקל שפר הוק מאר וההי וום השלישי נורות בתורקה ניהי קלתוברקים. ועגן בנו בתורקה ניהי ביום השלישי בהיו

של יצחק. בניו של יעקב הנקרחים

בניו של ילחק: אותה העקידה.

שעקדתי את יצחק: ותתמלא עליהם

החמים. לסלות עוונותיהם בכל שנה

פרק שני קרבנות של שחר מרשת העקידה. ענין קריאתה הזכיר המוד (או"ח סי' א) וזה לשונו, וטוב לומר פרשת העקידה. ביביביו

לאמידת פרשת העקידה, כתב הבית יוסף (שם בס" א), כדי לובור זכות האבות לפני הקב"ה, וגם להכניע יצרי לעבודת ה' יתברך כמו שמסר יצחק נפשו, עם"ל

ולפי שני המעמים הללו אומרים פרשת העקידה קודם התפילה, לפי המעם הראשון להזכיר זכות האבות קודם התפילה לפני הקב"ה כדי שעי"ז ירחם עלינו ויקבל תפילותינו, ולפי המעם השני שאחר שמכניע יצרו לעבודת ה' יוכל להתפלל לה' בהכנעה. ובספר סדר היום (בסדר ברכות השחר של שבת) כתב כפי המעם הראשון וזה לשונו, ויתחיל בפרשת העקידה מפני שאין לנו סמך על מה לסמוך אלא על זכות אבותינו הקדמונים, והוא המקיים אותנו בגלותינו, ומפני שענין העקידה היה גדול במאוד מאוד בין מצד העוקד ובין מצד הנעקד, עד שהקב"ה הבמיח לישראל שביום שישראל עומדים בצער מפני המקטרנים והמבקשים עלינו רעה, שנוכור עקידת יצחק יבוה לא נפחד משום ענין, ואפי׳ ענין העקירה אין צריך לזכור אלא שנתקע בשופר, ומתוך אותו שופר יזכור לשופר של איל, ומהאיל יזכור ליצחק, ומיצחק הרי העקידה ומתמלא רחמים בזה על כל עם ישראל, וא"כ ראוי הוא לזכור ענין העקידה כל יום ויום קודם שנסדר תפילותנו כדי שיתמלא רחמים עלינו אלקינו שבשמים ויקבל תפילותנו ותחינתנו בחמלה, עב"ל. ומקור נוסף מצאנו לאמירת פרשת העקידה בספר תיקוני הזוהר (קלמ.) וזה לשונו, משית יימי בראשית אתברי לעקדה דיצחק, בגין דלא אית קרבן דבמיל מותנא כעקדה דיצחק, דאתמר כיה "ויעקוד את יצחק בנו", אתקשר

פרשת העקורה: איתא במדרש בראשית רבה" "ויקרא אברהם שם המקום ההוא ה' יראה, ר' יוחנן אמר, אמר לפניו רבון העולמים בשעה שאמרת לי קח נא את בנך את יחידך היה לי מה לחשיב, אתמול אמרת כי ביצחק יקרא לך זרע, ועכשיו קח גא את בנך וגו', וחם ושלום לא עשיתי כן אלא כבשתי רחמי לעשות רצונך, יהי רצון מלפניך ה' אלהינו בשעה שיהיו בניו של יצחק באים לידי עבירות ומעשים רעים, תהא נזכר להם אותה העקידה ותתמלא עליהם רחמים:

בקשת רחמים לאחר פר' העקידה: איתא בפרק קמא דברכות וואמר רבי יוחנן משום רבי יוסי מנין שהקדוש ברוך הוא מתפלל, שנאמר בבית ושמחתים בבית תפילתי, תפילתם לא נאמר אלא תפילתי, מכאן שהקב"ה מתפלל. מאי מצלי, אמר רב זומרא בר מוביה אמר רב יהי רצון מלפני שיכבשו רחמי את כעםי ויגולו רחמי על מדותי ואתנהג עם בני במדת רחמים ואכנס להם לפנים משורת הדיין. חניא, אמר רבי ישמעאל בן אלישע פעם אחת נכנסתי להקטיר קטורת לפני ולפנים, וראיתי אכתריאל יה ה' צבאות שהוא יושב על כסא רם ונשא, ואמר לי ישמעאל בני ברכני, אמרתי לו יהי רצון מלפניך שיכבשו רחמיך את כעסך ויגולו על מדותיך ותתנהג עם בניך במדת

. הרחמים ותכנס להם לפנים משורת הדין ונענע לי בראשו לעולם יהא אדם וכו': איתא בתנא דכי אליהו רבה יהעמופים ברעב, אין רעב בארץ, והשלחתי רעב בארץ ימים באים נאום ה' והשלחתי רעב בארץ, לא רעב ללחם ולא צמא למים כי אם לשמוע את דברי ה' וגו', מכאן אמרו שיהא אדם לומד תורה באימה וביראה ברתת ובזיע, ויסתכל אדם בעצמו וידע

מדת הדין ואתעקד לעילא ולא הוה ליה רשו לקרבא לבי דינא רברכא דאיהו גבורה לתבעא דינא, ועקדה דנא מועילה לגלותא וכו', עב"ב". וברקנפי גרס להדיא (בתיקוני הזוהר) "ועקידת יצחק מעליא לישראל לאדכרא ליה בכל יומא בגלותא", ולגרסתו אתי שפיר מה שםדרו לנו לאומרו בכל יום, רק שלפנינו ליתא להאי גירסא, אלא "ועקידה דנה מועילה לגלותא" וכו'. ולפי זה עלה בידינו מעם נוסף לאמירת פרשת העקידה בכל יום, והוא כדי לבמל מעלינו דינים וכיוצ"ב⁽²⁾. וכן משמע ממה שהובא בתנא דבי אליהו רבא (פרק ו) על סגולת קריאת הפסוק (ויקרא א) "ושהט אותו על ירך המזבח צפונה לפני ה' " וגו', אמר הקב"ה, מעיד אני עלי שמים וארץ בין גוי בין ישראל בין עבד בין אמה, בשעה שהן קורין מקרא זה "צפונה לפני ה' " אני זוכר עקידת יצחק בן אברהם, עב"ל. והרי אינו אלא זכר תמצינו למדים שיש בידינו ג' מעמים בענין אמירת פרשת העקידה, א' להזכיר זכות אבות

קודם התפילה, כדי לעורר את רחמיו עלינו. ב' להכניע יצרנו לעבודת ה' קודם התפילה. ג' לבטל מעלינו כל מקטרג ומידת הדין. בקשת רחמים לאחר פר' העקידה. כתב הבית יוםף (סי' מו) וזה לשונו, בסידורים שלנו כתוב "אלקינו ואלקי אבותינו זכרנו בזכרון

בוב מלפניך" וכו', עב"ה. דהיינו שמוסיפים הפילות לכקשת רחמים לפני ואחרי פרשת העקידה, ומקורם בתפילת מוסף של ראש השנה. וכן כתב בספר <u>סדר היום</u> וזה לשונו, ואח"ב יאמר פר העקידה פרשת העקידה ויתפלל לפניו יתברך ויתעלה יזכור לנו זכות אבותינו הקדמונים, וכמו שכבש אברהם אבינו רחמיו לעשות רצונו ורצה לשחוט את בנו יחידו כן יכבשו רחמיו את כעסו ויזכור רחם ברגזו ויכנס לנו לפנים משורת הדין ויאריך כפי כחו, עב"ל. ועיקר נוסח תפילה זו שאנו מבקשים "וכן יכבשו רחמיך את כעסף מעלינו כן" הוזכרה בגמרא שהבאנו כאן, ומבואר בגמ' שזו גם כן תפילתו של הקב"ה בעצמו כל יום. ובמדרש שהבאנו לעיל בסמוך מבואר שאף אברהם אבינו ע"ה התפלל מיד לאחר מעשה העקידה ואמר "לא עשיתי כן, אלא בבשתי רחמי לעשות רצוגך, יהי רצון מלפניך וכו"", לכן גם אנו מתפללים אותה מיד לאחר אמירת פרשת העקידה, ואומרים רבש"ע כמו שכבש א"א את רחמיו לעושת רצונך וכו'.

לעולם יהא אדם ירא שמים וכו'. הנה הפלינ המדרש בענין ההתבוננות שצריך האדם לעשות בכל יום, שבזה יבוא ליראת שמים, והוא שיתבונן האדם כמה מועם כוחו, ומה יהיה עמו לאחר מותו, דאפילו אומות גדולות שהיו בעולם ובנו בניינים ומגדלים גדולים, היאך נגדעו והושלכו לארץ, וא"כ מה כוחו של ארם, ומה חייו ומה חסדו ומה צדקתו, הלא אינם שוים כלום מלפניו יתברך וכו', נמצא איפוא שמותר האדם מן הבהמה אין כי הכל הבל, אבל אנחנו עם ישראל שזכינו שנתן לנו הקב"ה את תורתו ובחר באבותינו, בודאי שעלינו להודות לו יתברך על חסדו הגדול עמנו, ועוד הגדיל לעשות עמנו שזיכנו ליחד את שמו הגדול כבוקר ובערב בקריאת שמע, לכן אנו מבקשים שייחד שמו עלינו ויקדש את שמו הגדול בעולם. ובבר מוכא בראשונים שנהגו לומר קודם התפילה את כל המדרש המור את המור (כסי' מו), ובסירירי אשכנז כתוב אחר יהי רצון, 'רבון העולמים לא על צדקותינו אנחנו' וכו', והעתיק שם המור את כל הנוסח המובא בתד"א, וכן העתיקו הרמב"ם בסדר התפילות. וכתב הבית יוסף (שם) בשם שבולי הלקם וזה לשונו, וקדמונינו ז"ל הנהינו לאמרו בכל יום קודם הומירות. ור' שלמה תנהיג שלא לומר 'ירא שמים בסתר' מפני שתוחין לומר וכי בסתר 'יהא אדם ירא ולא בגלוייני, ומתחילין 'רבון העולמים'. וגאון אחר כתב שהגון לאומרו, שהרי לדעתינו הוקבע שבא לורו האדם להיות ירא שמים ואפי' בסתר

וקדבר היים וזה לשונו, ואח"כ יתחיל לסדר תפילתו "ויאמר לעולם יהא אדם ירא שמים בסתר ובגלוו", והאומר בסתר לבר טועה, כי למה נשנה הנוסחא הטובה והיפה משום דברי האומר מה חידוש הוא לו בגלוו פשיטא העיקר הוא שיהיה ירא בסתר בכקום שאין שם רואה איתו שום נברא, וזאת אינה קושיא כי אין כווגתינו להספיע חדוש, כי אם להודיע כיצד יתנהג אדם ירא שפים בפעשיו שצריך לו להיות לעולם יראת שפים כנגד פניו בין בסתר בין בגלוי. ואפי הרוצה לדקדק ולומר בסתר "כבגליי", טועה, כי אין הכוונה אלא כמ"ט ואפי שצד א' אין בו חדום אין לחוש לוה דאגב חדא נקט תרתי וכן דרך תנא בכמה מקומות דוק ותשכח, עכ"ל.

קרבנות של שחר

בזכוח העקידה ולהצילם מן הפורענות: [ב] אלא תפילתי. כלומר התפילה שלי: מאי מצלי. מה הקב"ה מתפלל: שיכבשו רחמי את כעסי. הקנ"ה מבקש ומתחנן שנחקן את מעשינו כדי שלא יצטרך לייסרנו: ויגולו רחמי על מדותי. ויתגבר בעולם מידת הרחמים על מידת הדין: ואתנהג עם בני במדת הרחמים. לרחם עלינו ולגמול אתנו חסדים: נכנסתי. ביום הכפורים: לפני ולפנים. נקדש הקדשים: וראיתי אכתריאל יה ה' צבאות וכו'. רבי ישמעאל כהן גדול ראה את האור הגדול, המעיד על ה', כדמות יושב על כסא: ברבני. בבואך לבקש טובה עבור עם ישראל, מעלה אני עליך כאלו הנך מברך אומי: ונענע לי בראשו. כמודה בברכתי ועונה אמן: [ג] אין רעב אלא ברברי תורה. שרעב זה בחסרון ידיעת התורה: שיהא אדם לומד תורה באימה ובו'. כשחדם לומד חורה

באימה ויראה לשם שמים. זוכה שלא

חשכח החורה ממנו: וברתת ובזיע.

רעד ורעם ונענוע: ויסתבל אדם

בעצמו וכו'. שיתכונן בקטנות ערכו

ובגדולת הבורא, ועל ידי זה יזכה

א) בראשות רבד פרשח ני בן מסבת ברכות י

תורה אור השלם

א. ויקרא אברהם שם המכום החוא ני יראה אשר יאטר חיים בחר יי יראד: [בראשית כ]

ב. והביאותים אל הר קרשי ושפחתים בבית וובסיקבו לרצון בל מובהי כי ביתי בית תפלה יקרא לכל הָנֶבְים: נישעיה נון

ג. קומי רגי בלילה יראש אשמרות שפכי כפים לבך נכח פני אדני שאי אליי כפוך נפש עוללוך העמופים ברעב בראש בְל חוצות: [איכה ב]

ד. דנה ימים באים נאם אדני יהוה והשלהתי רעב בארין לא רעב לרחם ורא גמא למום כי אם לשמע את דברי ייי

[עמוס ח]

ליקומים והערות

תרגום הזיהר: מששת ימי בראשית נבראה עקידת יצחק, כיון שאיי שמבסל כעקידת יצחק, שנאמר בו "ויעקד את יצחק בנו". נקשרת מידת הדין ונעקדת למעלה, ואין לה רשות לגשת לבית דין הגדול שהיא גבורה לתבוע דין, ועקידה זו מועילה לגלות ב). בספר תולעת יעקב (מוסף לר"ה) כתב כבישת הדין של מעלה לפני החסד העליון. לפיכך עקד שהוא הפחד והדין הגדול שלא ישרוף העולם באשו, עכ"ל. וכ"כ בספר הפליאה שעל ידי אמירת פרשת העקידה בכל בוקר אתה כובש מידת הדין וממעש כתב דחיד"א בצפורן שמיר וב, יא) וזה לשונו, פרשת העקידה יאמר בכוונה גדולה וישים עיניו ולבו עד שאברהם אבינו ע"ה גמו בלבו בלב שלם ושמח לשהוט בן יחיד אשר אהבו יותר ממנו, ולהעלותו עולה, ויצחק אבינו ע"ה בן ל"ו שנה סבר וקיבל וילכו שניהם יחדיו ברצון שלם, ובמרירות יאנה על קיצורו בעבודתו יתברך מאד מאד ע"כ. ג). כתב בסדר

ליקוטי מהרש"ם

בראשים כב ה-יט

5000

רִבּוֹנְוֹ שֶׁל-עוֹלֶם׳, כְּמִוֹ שֶׁכָּבְשׁ יּוֹאַבְּרָהֵם אָבְינוּ אָת־זְרְהֵמֵיוּ כֿאֹסִׁבֵּ,, וֹמֹאַלֵינוּנִיּ, וֹנְלְּלִּיּ,, לֹחֲמֵוֹבָ אַל-מִבוִּמֵּוּ, וֹמִעְּנִתֹּנִ, אֹפֿוּנוּ יָיֹ לְעְשׁוֹת רְצִּוֹנְהְ בְּלֵבֶב שָׁלִם. כֵּן יִבְּבְּשׁוּ רְחָמֵיךּ אָתַ־ וֹרְאַבְּ אֵּעַ שַׁעֵּר אִׁלְבֵּיוּ; וְשִׁנְּבְּרַכִּּוּ בְּוֹרְאַבְּ כִּלְ נְּוֹנִי נַאַּנֵּא תְּלֵב אַתַּיוֹרְאַבְּ כְּלִוּלֵבִי נַשְּׁכְּיִם וְכַּחָוּלְ אָשֵּׁר עַלְ-שְׁפַּּעַ נַיָּם וְוֹלְשִּ מין ישקב. כ"י מינכן, וגניחה)] יהי רצון מלפניך (י"י אלדי, גניחה) שיכבשו רחמיך את כעסך (כשקיך, אגדה מתחיל ביהי רצון, וראי להלן גיי הגמי) יְהָי רְצוֹן מִלְּפְנֵיךְ (לפניך, ריעבייץ, ועיי לעיל לפני העקידה) הי ¹¹ רבונו. בב" הנ"ל, רבש"ע כשם שכבש רחמיו וכוי. בשאר סדורים רבונו של עוֹלֶם (בריעב"ץ ולא הַשְּׁלָהַ אָת־בּנְהַ אָת־יִחִילֵה: בִּיבָּנְהַ אָבֶּרְכָּה וְהַרְבָּה אַרְבֶּה ולאטר בּי נשׁבָּעִתּי נָאָם־יְדֹנֵה בֹּי יָען אֲשֵׁר עִשִּׁיתַ אָתּ־הַדְּבָּר הַוָּה פ"י) ויגולו (ויצלולו, מינכן. ויתגוללו, פלורכס) רחמיך על (את, פלורכס) מדותיך (גדיומיך, גניזה) ותתנהג יכו' כן יכבשו רחמיך את כעסך וכו'. וז"ל תפלת רבי ישמעאל בברכות (ז, א) [רבונו של עולם (גיד' אֱלֹדֵינוּ וָאלֹדִי אֲבוֹתֵינוּ שֶׁתּּזְכֶּךְ־ (שתזכוֹר, ריעב״ץ) לֵנוּ בְּרֵית (בריעב״ץ זְכִּוּת) אֲבוֹתֵינוּ כְּמְוֹ יִדֹנָה יִרְאֵה: וַיִּקְרָא מִלְאַוּ יְדֹנָה אֶל־אַבְּרָהֶם שׁנִית מִן־הַשְּׁמֵיִם: אַבְּרָהָם שֵׁם־הַפָּּקוֹם הַהִּוּא יְהֹנֶהוּ יִרְאָּה אָשֶׁר יֵאָבֶר הַיֹּיוֹם בְּהַר אַאֵר שְׁמֵּעִהַ בְּּלְלֵי: וַנְּשָׁב אַבְּרָהָם אַלּינְעָרִיו וַיָּלְמִּנּ וַיְּלְכָּנּ יַחְבֵּוּ אָל־בָּאֵר שָבַע וַיִּשֶׁב אַבְרָהָם בּבְּאַר שְבַעוּ יעי' בהערה 12 לשון הגמ'. הדין. וראה להלן בהערות. אַשׁר־אָתֹבְׁתָּ אָת־יִצְחָׁל וְלֶבּ־לְּדְּ אֶל־אֶרֵץ הַמְּרַיֵּה וְתְעֵלְהוּ שָׁם אַלִּיו אַבְּרָהָם וַיִּאמֶר הַנְּנִי: וַיִּאמֶר קְחִינָא אֶתֹּיבִּנְהְּ אֶתַּיוְתְיְדְּהְּ מִלִיו אַבְרָהָם וַיִּאמֶר הַנְּנִי: וַיִּאמֶר קְחִינָא אֶתֹּיבִּנְהְ אֶתִּייְתְיְדְּהְּ וִאָּמֶר אַבְּרָהָם אֶלּנְעָרִיוּ שְבּרִּלְכֵּם פֹּאֹ עְם־הָחֶמֵלוּר וְאֵנִי וְתַנְּעֵר בּיִּוֹם הַשְּׁלִישִׁי וַיִּשָּׂא אַבְּרָהָם אֶת־עֵינֵיוּ וַיֵּרָא אֶתֹּ־הַפְּקוֹם מֶרָחְכִּוּ לְעלֵּה עֵל אַתָּד תֵּהָרִים אָשֶר אֹכֶּר אֵלֵיהְ: וַיַּשְׁבֵּם אַבְּרָהָם בַּבֹּקֶר לַנְדֵבִׁ שׁ אָתַ־חֲמֹרוֹ וַיִּפְּחׁ אָתַ־שְׁנֵי נְעָרֵיוֹ אַמּוֹ וְאָתַ וְאָתֶּל בְּנֵוְ ווְבַּקּעֹ עַצִּי עַלָּה וַנְקָם וַלֵּלֶךְ אֶל־הַמָּקוֹם אֲשֶׁר־אֲמַר־לִּוֹ הָאֶלְהְים: הָעלָה וַיָּשֶׁם עַל־יִצְחַָכ בְּנוֹ וַיִּקְּח בְּיָדוֹ אֶתֹּ־הָאֶש וְאֶתֹּ־הְמְאֵכֵּלֶת לַלְכֵּר ערַ כִּה וְנְשִׁתְּחֵנָה וְנְשִׁוּבָה אָלֵיכֵּם: וַיִּמְּח אַבְּרָהָם אָת־עָצֵי וַיּאמֶר אַבְּרָהָם אֱלהֿים" וְרָאָה־לִּוֹ הַשֶּׁה לְעֹלֶה בְנֵי וַיֵּלְכִּוּ שְׁנֵיחֶם וַיֵּלְכַּוּ שְׁנֵיהֶם וַחְדֵּוּ: וַיֹּאמֶר יִצְחָׁס אֶל-אַבְּרָהֶם אָבִיוֹ וַיִּאמֶר אָבִּי וִישֶׁם אֹתוֹ על-הַמִּוֹבֵּח מִפֵּעל לֵעצִים: וִישְׁלָח אַבְּרָהֶם אָתּ־יְדֹּוּ אַבְרָהָם אָת־הַמִּוְבַּׁח וְיִשְרִּהְ אָת־הֵעֵצִים וְיִשְּׁלֵּהְ אָת־הַמָּלְ בְּנֵּוּ יִחְבֵּוּנּ נִיָּבֹאַנּ אֱל־הַמְּקוֹם אֵשֶׁר אֲכַּר־לִּוֹ הְאֵלְהִים וַיִּבָּן שְם וַיִּאָטֶר הַנָּנֵי בְּנִי וַיִּאָטֶר הַנָּה הָאֵשׁ וְהָעַצִּים וְאֵיָה הַשֶּׁה לְעלֶה: בִּיִּוֹרָא אֱלַהִים אַּתָּהיי וְלָא חָשְׁלְּתָּ אָתֹּ־בְּנְךָּ אֶתֹּ־יִחְיְדְּךָּ טְמֶנְיִּי אַל־תִשְׁלַח וֶדְהֹּ אֶל־תַנַּער וְאַל־תַּעשׁ לוֹ מְאַנְּמָה כִּין עַתְּה יְדְׁעָתִּי וִיקָּה אָתֹּ־הָמְאָבֵּלֶת לִשְׁחִט אֶתֹּ־בְּנִוֹּ: וַיִּקְרָא אֵלֵיו מֵלְאָר יְהוָה וולֵד אַבְּרָהָם ווּקּח אָתֹּ־הָאֵיל וַיְּעֵלֵהוּ לְעלֶה תַּחַת בְּנְוֹּ וַיִּקְרֵא וִישָּׁא אַבְּרָהָם אֶת־עֵינִיו וַיִּרְא וְהַנֵּה־אֵיל אַחַׁר נְאֶחָו בּסְבָּךְ בְּקְרְנֵיו כִּוֹ־הַשְּׁכֵּוִים וַיִּאבֶּר אַבְּרָהָםּו אַבְּרָהָם וַיִּאבֶר הַגְּנָיּוּ וַיִּאבֶר

¹⁶ וְיָגְלֹּוּ, קשה קריאה בכתיי. אבל כן ניקדו מהרש"ם בדברי המחבר סיי תקעז, וכ"ה בסדורים דידן

³⁵ מעלינו. ע"פ מהרש"ס בר"ה ושאר סדורים. וכן הוא במחזור ויטרי עמ' 387 ובעץ חיים מלונדון שם.

יבְּעָקָהְ" (וכן ניקד בדברי המחבר בסיי תקעז) ואח"כ נקודה להפסק. וכן הוא בנוסח ר' סעדיי גאון יו בַּעָּסָךְ. ע"פ מהרש"ס בר"ה, והוא כנר' לפי תוספת תיבת "מעלינו", עי' הערה הבאה. ובכתיי יבני רומא וספרד בריזה, וליתא שם ההמשך "מעלינו", וכן משמע בר"י ב"ר יקר, באבודרהם, ותולע"י.

אינן בכתיי מהרש"ס ובספרד ר"נ כאן, ובב"י (רא' הערה הקודמת), ולא בנוסח דידן במוסף דר"ה, וספרד ר"ע ושמ"א. ויתכן שבר"ה אין צורך בהן היות והוא המשך לכתוב למעלה "את אברהם אבינו", משא"כ כאן דהפסיק באמצע בעקידה. אך י"ל דקאי אפסוקי העקידה עצמם.

¹³ **אברהם אבינו את-.** ע"פ ריעב"ץ, סדורים דידן, וסדורי ספרד, וכן משמע בסדר היום. תבות אלו

(ותנבג, גניזה) עם בניך במדת הרחמים (רחמים, כשל כ"י) ותכנס להם לפנים משורת (מישורת, אגדה כ"י)

10 גם בכייי (עמ' 43) הטעם בגרשיים דלא כרוו״ה בחומש מאור עינים שהטעים בזקף גדול. מכאן חסר בכ״יי.

00000 ליקוטי מהרש"ם

מג, ט מנ, ט ל. ג-נ ז, ט ישעי, יאוב., שֿלוּלמּליביי, ימאוב. ימאובי ימאובי, ימלאבין אפּּע ממלובי ומתים וֹאַפְרנים וֹאָם בְּאָרֶץ אִיבֵּיהֶם לְאֵּ־מְאַפְרִים וְלְאּ־גְעַלְתִּים יִצְחָׁכִן וָאַּף אָתֹ־בְּרִיתִּי אַבְּרָהֶם אָוֹבֶּר וְהָאָרֵץ אָוֹבְרוּיִי וְנֶאֲמֶר יִצְאָרִי? לֵנוּ וָן אֱלֹחֵינוּ אָתֹּ־הַדְּבֶּר שֵׁהִבְּטִחְתֵּנוּ בְּהְוֹיְהָבְּי׳ עַל־יְדֵי מֹשֵׁה אָרְשָׁהַ קְּמָבְּיּת הָרְמָבְיּת הָרְמָבְים הַבְּטִיבְּהּ הַבְּּטִילִּ לַכַלֹּתָם לְּחָפֵּר בְּרִיתָּי אָתֵּם כִּי אֲנִי יְחֹנָה אֱלְהֵיהֵם: וְנְאֲלֵחְ־בּּי ולא בנוסח ר' סעדיי גאון ובני רומא שם, אבל נמצא במחזור ויטרי שם (ראה הערה 18), ריי ב"יך יקר, ועי לעיל בהערה 12 בלשון הגמרא. ובספר המתורגמן לרי״א הבחור ערך גְלַל (הראשון) "כי נכמרו כאן (וכן בריע ברייה). אבל בסדורי ספרד ובסדור ריינ כאן (ראה לעיל מרייה בריינ) ובריעבייץ וְיְגֵּלוּ. אַבְּדֵרְיּנִי בָּאָמִוּר וְוֹבַרְתִּי אָתֹּ־בְּרִיתִּי וְעֵקוֹב וְאַבְּ אֶתַּ-בְּרִיתִּי סעדי גאון ובספרד שמ"א בר"ה. ברע"ו ונוסח בני רומא "תשיב". ותיקנו כאן ע"פ מהרש"ס בר"ה 12 רחמי (וכן הוא במחזור ויטרי ראה בהערה 18), וכן שם ובתולע"י משורת הדין וע" לעיל הערה ותולעיי. באבודרהם בשינוי סדר, קודם ותתנהג ואח"כ ותכנס. גם משמע שם "ותתנהג עם **בניך** במדת (להם, אבודרהם. לנו, תולע"י) לְפָנִים מִשׁוֹרֶת דִינֶּךְ ותתנהג וכו', שאר סדורים וריעב"ץ, אבודרהם ¹⁷ ו**תתנהג וכו'.** (וכן בסדור ר"ע כאן, ובר"ה מ"ותתנהג" עד "במדת הרחמים" אינו) וְהַבְּנָם אָקְנוּ רחמיו ארי אתגלגלו רחמוהי וכוי", ע"ש. התבות יוינגלי" עד "יובמדת הרחמים" אינן בנוסח אשכנו ר"יה, ¹⁸ ובטובך הגדול ישוב. בכתיי וְטוּבְךּ (בלי ביית אחר הוי"ו) הַנְדוֹל יָשִׁיב (שיין חרוקה ווי"ד) וכן ברי וניקודו בדברי המחבר בסיי תקעז, סדור ספרד ר"ע (לפני פסוקי דומרא ובר"ה), ריעב"ץ ושאר ¹⁹ ומארצך,ליתא "ימארצך" בר"ה במהרש"ס ובהגהת יש נוחלין, ובסדורים דידן כאן (נוסח אשכנו) ותתנהג עם בניך במדת רחמים (עי לשוי הגמ' בהער' 12) בעבור שמך הגדול (בתולע"י משמע סדורים. במחזור ויטרי עמ' 387 ואבודרהם שם, ויגולו רחמיך על (את, אבודרהם דפוי ראשון) מדותיך יעבדך מאמור ווכרתי. (עַבְּדָד, רע"ו) מָפָּי בְּבוֹדֶדְ כאמור ווכרתי, ר"ה שם. בר' סעדיי גאון "עבדך". 20 בתורתָך. בכתיי בתורתָך, וכמו נוסח ספרד. ברע"ו בְּתוֹרְתָּף. ותיקנו כאן ע"פ ר"ה דמהרש"ס בר״ה ״אַפְּדְּ מֵשְלֵינוּ וּמֵשִירְךְ ומנחלתן״. בבני רומא ״אפך מעירך ומארצך ומנחלתף ומעמך ישראל״. בעץ כאן ובר״ה ובתולע״י שם. בריעב״ץ ״מֵעָמָּךְ וּמֵעִירְדְּ״. בר׳ סעדיי גאון ״מעמ**ך ישראל** ומנחלתד״. ברע״ין ובריעבייץ כאן וברייה ובאבודרהם שם, אבל בסדור רי הירץ במוסף רייה בפירושו ישנו. וכן בספרד ריע . 22 והארץ אזכר. עד כאן הוא בריעב"ץ ובהרבה סדורים אחר העקידה. זכרתי". ההמשך עד (ולא עד בכלל) ונאמר וזכרתי להם ליתא בר"ה. יסדור ריינ שם וסדורי ספרד, וכן משמע באבודרהם ובתולעיי. חיים ישוב "אפך וחרונך מעירך ומעמך ומנחלתיך". והקדמה הכללית הנ"ל. בריעב"ץ ליתא לתיבה זו. לשון הגמי, ולקמן נוסח המחבר בסיי תקעז). . מיבה זו אינה בסדור ריע כאן. ²³

30 לאבחינו. למ"ד דגושה בכ"י, ועי בסדור עמ' 102 ד"ה אשירה. ²⁹ במקום. לפנינו בסליחות (אשכנז) לערב ר"ה "תשליך במקום". ר"ה ב"מיכה אמר לפניך". ועי הערה הבאה. במחזור לר״ה ספרד (״בית דין״, ליוורנו דף נא, ב בסוגריים). גם ישנו בסליחות (אשכנו, לא ליטא) לערב ²⁸ **תטאתם.** כאן סוף פסוק. מ"וכל חטאתינו" עד "לעולם" אינו בסדורי הספרדים היום, אבל מצאנו אותו

²⁷ **ונאמר מי.** מכאן עד תיבות "מימי קדם" אינה בסדור ר"ע כאן, ולא בסדר היום. ועי לקוטי מהרי"ח ²⁶ ונאמר ה' חננו. מכאן עד תיבות "מימי קדם" משמע שאינו בסדר היום.

²⁵ **ושב.** מכאן עד "שמה" אינה בסדור ר"ע כאן, וישנו בסדר היום.

24 אני ייי. עד כאן נמצא בר"ה.

יִקְרָא לְבָּל־הָעַמֶּים: עד כאן הוא בסדור ספרדי.

מּפַּלְהַי עוּלְתֵּיתֵם וְזִבְּחִיתֵם לְרָאֵוֹן עַלְ-מִוֹבְּחֵי כֵּי בֵּיתִּי בּיִעַ-שִּפַלְּח לורם: ונאטר

ובעבור שמך הגדול).

אָטֶתֹּ לְיִעֶלֵב חֶטֶּד לְאַבְּרָתֵּם אֲשֶׁר־נִשְׁבַּעִנִּ "לְאָבַתְּינוּ

וָהָבָאוֹהִים אָל־הַר קְּדְשִׁי וְשִׁמֵּחְהִים בְּבַית

בִּמְקוֹם " שָׁלְא יוָבְרִוּ וְלָא יִפְּקוֹדְוּ וְלָא יְעֵלְוּ עַל־לֶב לְעוּלְםוּ "חִתְּן

בְּלִ-נַמִּאַנֵּםיּ ּ (בְּלִ-נַמִּאַנֵּינוּ וְבָּלִ-נַמְאַנֵּינוּ וְבָּלִ-נַמְאָנוּ נִבְּלַ-נַמְאָנוּ

קוא: ישוב וְדְבֵּנוּ יִבְּבִישׁ שְׁוֹנוֹתֵּינוּ וְתַּשְׁלִיךּ בְּכְצוּלְוֹת יֶם על-פִּשׁע לִשְׁאֵרֵיתֹ נְחֲלְתֵּוֹ לְאּ־חֲחֲוֹיָם לְעַדֹּ אַפֿוֹ כִּי־חָפֵּץ חֶסֶדּ

וְנִשְׁאָם כְּלִּיוְמִי עוֹלֵם: וְנָאֲמְרִי׳ מִי־אָל כְּמוֹךּ נִשְׁא עוֹן וְעבְּר

יכלאַד פּנְיוֹ דְּוְשִׁיעָם בּאַדֵּבָתוֹ וּבְּחֵכְלְתוֹ הַוּא נְאָלֶם וְוְנְמְלֵם

אַף־יִשׁוּעְתֵּנוּ בְּעָתֿ צָרֶה: וְנֵאֱכֵּרְ "בְּבָּל-אֵרֶתֵּםוּ לָא (קרי לִי) צָּר

מֵאֲבֹתֵּיה: וְנָאֲמָר. מִיתֹנָה חָנָּנוּ לְךְּ קוֹנֵינוּ חֵנֵּה וְרְעָם לְבְּקְרִים

הַפִּיצָהַ יְתְוָה אֱלֹהֶיףּ שְׁפָּה: אִם־יְתְוֶה נְדְּתָהְ בִּקְצָה הַשְּׁכֵּיִם קיקלא יולה אַליבָתן וּקּוֹקשׁם יִקּוֹקה אַליהוּ הַאָּים יִקּוֹקה אָליהוּ אָל־הָאָרֵץ אַשֶׁר־יֵרְשׁוּ אַבֹּתֵּיהּ וְיִרְשְׁתֵּה וְהֵישְבְּּהְּ וְהַרְבָּהְּ

עיני הנוים לְהִיוֹת לְהָם לֵאלהִים אַנִי יְהֹוְהי׳: וְנֵאֱמֵר "יְשְׁביּצ نابيَّت هُرِيْنِهِ هُرِدِ، هُرَائِينَةِ الْمُتَرَادُ الْمُوْدِينَ مُؤْمِ، يَرْمُونُ فَهُمُّا،

וֹלְכַרְתִּי לְהֵם בְּרִיתֹ רְאשׁנִים אֲשֵׁר הוֹצְאַתִּי-אַתַּם מֵאָרֵץ מִצְרַיִם

מלוקים

ויקרא מד

ויקרא כו, מה

(בהגה' ספר היראה סי' ג מהד' אוצרנו) המעם כדי לכבוש הדין ולמעםו מעלינו. עד כאן וגם להכניע יצרו לעבורת השי"ת כמו שמסר יצחק נפשו. והרב ר' משה ניגרין ממהרש"ס שם.

כתב הבית יוסף בסימן א ופרשת העקירה כדי לזכור זכות האבות לפני הקב"ה

נוסח הגהות יש נוחלין ורוו"ה

זה לשון הגרות יש נוחלין הנ"ל (עמ' פז מהד' י-ם תשנ"ג, במקום שעשינו סוגר מרובע כתוב שם וטוב לומר אחר פרשת העקדה התפלה והתחנה הכתובה במוסף של ראש השנה ויאמר אותה בנוסח "וכו". בדפוס ראשון בלתי מנוקד):

לְפָנֵיך אַלהֵינוּ נִאַלהֵי אַבוֹתֵינוּ /ווְכְּרֵנוּ בְּוִכְרְוֹן מִוֹב

לוב וובר-לנו שמי בפַּלבּע וְשִּוּאָה וְלְחַמִּים מִשְּמֵי

אָבְינוּ אָתִּ־יִצְקֵּק בְּנִוּ עַל-גַּבֵּי הַמִּוְבֵּחַי וְבָּבְשׁ רְחָמֶיר וֹן אַלֹּהֵינוּ אַתֹּ־הַבְּרֵיתֿ וְאָתֹּ־הַתֶּטֶּה וְאָתֹּ־הַשְׁבוֹעָה אֵשֶׁר נִשְׁבְּעָתָּ לְאַבְּרָהֵם אָבְּינוּ בְּחֵר הַפְּוֹרִיֵּה וְתַּרָאֵה לְפָּנֵיהּ אָבֵוּדֶה グロンドロ

לְעָשִוֹת רְצִוֹנְהָ בַלַבָּב שָׁלֵםוּ | בִּן יִכְבָּשׁוּ רְחֲבֵיה אָת־בַּעִסְהְּ ומעל-בְּל-יִשְׁרָאֵל עמֶהּ וְיִנְּלֵּנְ רְחָמֵיהּ עַל-מִהוֹתֵיהּ בועלינו

וְתַּתְּנִהֵג עִּמְנֵוּ בְּסִבְּת הַחֶמֶד וְהָרְחֲמִים וּבְּטִוּבְךְ הַנְּדְוֹל וְשִׁוּב חַרִוֹן אַפְּּוּ מִעמֶדּי וּמִעוֹרֶדִּי וּמִנְחֲלְחֵדּי וְלֵנֵם לֵנוּ וְיֵ אֵלחֵינוּ

אָת־מָר־אָאָי אָלּיִתְּמָניּ על־יָדֵי מֹאֱה עבְּבֶּרָּיּ יְוְלֵבְיתִּי אָת־בְּיתִּי

ויקרא מה

- JUZ - JZ-

לעולם והא אלם ורא המנים פֿמר ופֿנניי ומובר על האמר

משלות וולפו בהמוף ער מדומיף ותפנם אתנו לפנים משורת דימף ורצה לשחום אותו פוי לעשות ראונה פן יכבשו בהמיף את בעסף

בּרִית אַבוֹתֵינוּ בִּמוּ שִׁבְּבִישׁ אַבְרָדָם אָבְינוּ אָת רַחַטְיוּ מִבָּן יְחִידוּ ורבונו של מולם יהי רצון כאפנה ני איהיני נאלהי אבותיני שחובר לני

ובותר אמת בלבתו וימפם ויאמר:

רבון כל העולמים לא על צרקומינו אנחנו מפילים פחנונינו

סבליות ונסתר יששו מה שלנם חפן, ויש למישך אשר נשתד יתנהנ בדרכי היראה לעולם יהא אדם ירא שמים בסתר ובנלוי. ים נני אדם אשר יראתם רק ננלוי לפני

ידלם שיאמרו פליו שהוא לדיק וחרד וע"ב יפריע קנישת לימודו ויקלר תפלתו אם הוא במקום רואים, לכך אמר נפתר ונגלוו: וספריטות, אך בגלוי יחביים פן יחנוהו לדופי ולסמלה ויאמרו שליו כי הוא לבום, וים אשר לא

משרך על האסת, זה יסוד נדול נמנודח ה' ובהנהנת האדם, כי כל זמן שאדם מסתכן במדת הצלחון, או לא נקה ממדת הפעאת הרצון, הנה לא יצצר ממנו כי ישפהו דמיזנו כי הוא שולה מעלה ברצון בינה לא יצצר ממנו כי ישפהו דמיזנו כי הוא שולה מעלה בראש פסנת השלימות, וצאמת הוא להישך ח"ו (באשר קרה להר"צ רחשי שבהדראות שנעדת קרח, כי ראו כל דנרי מרע"ה מחקיימים, והוא הלא התרה נסם, כי רק אחד רדובר אסת בלבבו, לא לבד שיכי" מודה על האמת. (שום יתכן נס נעיר למי שכפאו שד) רק ינצל וכולם אוכדים, עכ"ז השיאש לכם לנשת להקשיר קשרת, והוא מכבה ואת) על"א ומשדם על האמת

ויקלה כ"ו מיכ ב) יומה פ"ו .מ"כ.

יַשְקוֹב וְאֵּוֹב אֶת־בְּרִיתִּי יִצְּחָׁק וְאַנִּי אֶת־בְּרִיתִּי אַבְּרָתָם אָוְכָּר וְהָאָרֵץ אָוְכְּר: (מְוֹרֵנוּ אֱלֹהֵי יִשְׁעֵנוּ עַל־דְּבֶּר בְּבְּוֹר מכלים

ולְעֵשִׁוֹת אָתֹּ־כָּל־רָאִיֹנְהַ בִּאָהַבָּה וּבְּיִרְאָה וּלְעַבְּדָהְ בְּלַבֶּב שָׁלֵם לְהַבְּנִיע אָת־עָרְפֵּנוּ וָלָבְוֹף אָת־יִצְרֵנוּ הָרֵע לְהִשְׁתַעְבֶּד לֶךְּ

בְּל־יָמְינוּ לְעוֹלֶם:

לְפָּנֵוְךְ כִּי עַל רַחֲמֵוְךְ תְרַבִּים. מְה אָנַחְנוּ מֶה חַיֵּנֵנּ מֶה

שיח יצחק

נס בלבנו יסים חרש שמת:

סדר השנמת הבוקר

יִינֵרְהּ : פֹּי בְּנֵךְ אֲבְּנָבְּׁהּ וְתַּיְבָּה אֵרְבִּיּ אָת תַּבְּרָ הַוֹּהְ וְלֹא חְשְׂכְהְּ אֶת בּנְךְ אֶת פִּי יִשְׁן אֲשֵׁר עֲשִׂיתָ אֶת תַּבְּכִּרְ תַּוֹהְ וְלֹא חְשְׂכְהְּ אֶת בּנְךְ אֶת

אַלָּוֹ : וְנִינְבּּוְכֵוּ בִּוֹנְאֵבְּ כֵּרְ נֵוֹי נֵאֵנֵו וֹאַנֵוֹ אַכֵּרְ אַשְׁר שְׁמְתְּיַׁ תַשְּׁמִים וֹכִּחוּכֵ אָשֶׁר תַּכְ מִּפִּת נַינֵים וְוֹדִשְּ זַּרְאֵבְ אֵת שִׁאָר

בְּלֹי : וְיִשֶׁב אַבְרְהָם אָל נְעְרִיו וְיָקְמוּ וַיִּלְכוּ יִחְדְּוּ אֶל בְּאֵר

ישבש וישם צערום פראר שנא

ון אַל אַבְּנְנְים שׁנִינִ מִן נַשְּׁמִים: וֹיַאַמֵּר הַּי נִשְּׁבְּאַבּי נְאָם זְיֵ

הַרוּא זו רַאָּר אַשְׁר וַאָּמֵר הַיּוֹם בְּהַר זְיִ נַרְאָּה :וַיִּקְרָא מַלְאַדְּ

1/2